

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 25: Ad Bacchum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A parari, Longa autem est ad eam via, & ardua, & aspera saxis. Sed cum omnes codices veteres hanc lectionem comprobent: nihil mutandum esse puto. Cur autem virtutem arduam appellat? an quod homines, claros, admirabileis, & praestantibus, & deorum simileis efficit? an quod difficilis est, & sine multo labore ad eam perueniri non potest? quam sententiam profecto altera lectio magis exprimeret.

VEL NOS IN CAPITOLIUM, &c.] vel in Capitolium, aurum omnium malorum materiam, deferamus, quemadmodum censet populus & multitudo: vel in mare proximū proijciamus. Sed quærat aliquis, quorsum hinc Capitolij mentio fiat. dicebat Germanus Valens, spectasse Horatium illa tempora, quibus matronæ Ro. rep. in summum discrimen adducta, mundum omnem suum muliebrem in Capitolium comportassent, atque ad usus, sumtusque belli contulissent. Ego existimabam respexisse potius ad morem veterum & Græcorum, & Romanorum: qui pecuniā in fanis, & templis deponere, & sacro quasi commendare solebant, idque maxime cum rebus timerent, aut diffiderent suis, ut testatur M. Tullius lib. 2. de legib. vbi loquitur de sacrilegij pœna, quo loco narrat, Clisthenem quendam, Atheniensem, ciuem egregium, cum rebus timeret suis, Iunoni Samiæ filiarum doteis credidisse. Sic igitur suadet hoc loco Horatius, ut aurum & pecunia deferatur in Capitolium, si quis fortè pecuniam magnificendam existimat, quod facit vulgus: aut potius in mare proijciatur, quod philosophis magis probatur. Licet etiam dicere, velle Horatium, aurum in Capitolium portari, vel ad ornatum templi, vel ut sit donum Ioui Capitolino consecratum, seu ἀνάθεμα.

QVOD CLAMOR VOCAT, &c.] id est, secunda populi voluntate, seu approbante populo: vel quod mauult populus, quam in mare proijci.

AVRUM ET INVTILE] rectè inutile, si materia est mali. Nam ut præclare disputat Xenoph. Oeconom. χρηματα, id est, pecuniæ ab utendo dictæ, non sunt χρηματα ei, qui pecunijs nesciat uti, & multo minus ei, qui ex ijs detrimentum capiat.

ERADENDA CVPIDINIS, &c.] si verè nos scelerum pœnitet, funditus tollenda, & radicitus extirpanda sunt vitiosæ cupiditatis primordia. Cupido pro cupiditate, masculini generis est apud hunc scriptorem, ut supra notatum est ad Od. 16. lib. 1.

ET TENERÆ NIMIS MENTES] educationem, & exercitationem significat. quæ duo magnam vim habent in vtramque partem. sic supra Od. 2. huius libri, *Angustam amici pauperiem pati Robustus acri militia puer Condiscat, &c.*

NESCIT EQVO RVDIS] pueri ingenui discunt potius trocho Græco ludere, aut alea, quàm equitare, aut venari. hæere in equo dixit & M. Tull. in orat. pro Deiot.

VEN. QVE TIMET] φυλάττει, non vult, ut alibi admonuimus. Venatio autem Romanis sol-

lemne viris opus vtile fama, Vitaq, & membris, ut ait D. epist. 18. lib. 1.

SEV GRÆCO IVBEAS TR.] trochi nomen, & ludus ipse Græca sunt. Itaque fortasse melius sentiunt qui Satyra 2. lib. 2. Græcari interpretantur, *trocho & disco ludere*, quàm qui *potare*. sic Horat. *vel si Romana fatigat Militia assuetum Græcari, &c.*

TROCHO] vide annot. ad epist. de arte poet. ibi, *Indoctusq, pile, discine, trochine quiescit.*

SEV MALIS VET. LEGIB. ALEA] fortasse lege Cornelia, & lege Titia, quæ commemorantur à Martiano iuriconsulto lib. 5. regularum: & exstat hoc caput lib. x. 1. pandect. iuris ciuilis, titulo de aleatoribus.

CVM PERIVRA PATRIS FIDES, &c.] cum pater (inquit) in rebus contrahendis fidem iurisiurandi religione obstrictam non seruet: sed socium fallat, & hospitem, omneque suum studium eò conferat, ut citò heredem indignum locupletet: euenit scilicet, ut diuitiarum acruus amplificetur: semper aliquid desit tamen. Simile est illud sup. Od. 16. huius libri, *Crescentem sequitur cura pecuniam, Maiorumq, fames.*

INDIGNOQVE PECUNIAM HER. PROPERET] verbum properandi cum accusandi casu coniunxit: ut sup. Od. 7. lib. 2. *quis vdo Depropere apio coronas, &c.* sic Virg. lib. 9. *Æneid. pulchram properet per vulnera mortem.* Hic igitur *properet heredi pecuniam*, interpretor, citò & properè heredem locupletare studeat.

SCILICET IMPROBÆ] improbe ab effectu, quia improbos efficiunt, ut sup. Od. 4. lib. 1. *Pallida mors: vel improbè & summo studio, & magno labore coaceruata.*

AD BACCHVM.

Ode. 25.

Se Bacchi instinctu, afflatuque concitatum,
noua quædam & inaudita de Augusto dicturum.

**QVOD me, Bacche, rapis tui
Plenum? quæ in nemora, aut quos
agor in specus**

Velox mente noua? quibus

Antris, egregij Caesaris audiar

Æternum meditans decus

Stellis inserere, & concilio Iouis?

Dicam insigne, recens, adhuc

Indictum ore alio. non secus in iugis

Ex somnis stupet Euias,

Hebrum prospiciens, & niue candidam

Thracen, ac pede barbaro

Lustratam Rhodopen. ut mihi deuio

Rupeis,

A *Rupeis, & vacuum nemus*
Mirari libet? ô Naiadum potens,
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos:
Nil paruum, aut humili modo:
Nil mortale loquar. dulce periculū est,
O Lenæ, sequi deum
Cingentem viridi tempora pampino.

QVÒ ME BACCHE RAP. TVI PLEN.] significat, se Bacchi numine afflatum, & mente concitatum, Augusti laudes canere, nouoq; carminis genere celebrare velle, nempe lyrico: quod gloriatur à se primo Latinorum poetarum institutum, ac vulgatum.

AVT QVOS AGOR IN SPECVS] sic legi malo, vt reperi scriptum in tribus codicib. antiquis, quàm vt in alijs, & quos ag. in sp. quamquam ne illam quidem improbo.

VELOX] κούφος, celer, expeditus.

B. MENTE NOVA] mente, quam mihi Bacchus innouauit, & diuino quodam instinctu concitauit. mente non mea, sed diuina.

QVIBVS ANTRIS] in quibus antris: in quibus locorum solitudinibus: quibus in locis secretis ac remotis, &c. Od. 4. huius lib. *Finire quarentem labores Pierio recreatis antro.* epist. 2. lib. 2. *Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit vrbeis, Rite cliens Bacchi, etc.* & epist. ad Pison. *secretis petit loca.*

STELLIS INSERERE] in calum vocare, vt loquitur Catullus, id est, immortalitati commendare & cōsecrare: immortalibus laudibus afficere.

DICAM INSIGNE, &c.] non dicā res communeis, vulgareis, obsoletas, & omnium sermone vsurpatas: sed insignes, nouas, & à nemine vsque adhuc cantatas, neque tractatas. sic epist. ad Mæcenatem tertia libri primi. *Iuuat immemorata ferentem Ingenius oculisq; legi, manibusq; teneri.*

NON SECVS, &c.] sic concitari solent thyades, seu manades, seu Euiades, seu Bassarides, vt ego nunc mente concitata, & commota, feror ad Augusti laudes meo carmine prædicandas.

C. EXSOMNIS] experrecta sic cod. Faern. Vrf. Don. Torn. tres Vatic. sed ad marginē libri Faern. ascriptum erat *Insomnis.*

HEBRVM] Thraciæ fluuium. epist. 16. lib. 1. *Fons etiam riuo dare nomen idoneus, vt nec Frigidior Thraciam, nec purior ambiat Hebrus,* quem hiemis sodalem appellat Oda 25. lib. 1.

NIVE CANDIDAM] sic supra Od. 9. lib. 1. *niue candidum Soracte:* vbi diximus Soracte montem esse in Sabinis, cum sit in Faliscis potius, vt apparet ex Plinio.

THRACEN] Θρηάκων, alibi Thraciam, vt epist. ad Iul. Florum lib. 1. *Thraciæ vos, Hebrusq; nivali compe de vinctus.* vide sup. annot. Od. 16. lib. 2. *Otiū bello furiosa Thrace, &c.* sed cur niue candida? quia regio est frigidissima, & ideò habet ventorum ἐργαστήριον, seu officina, vt diximus ad illum locum, *Thracia bacchante magis, &c.* Od. 25. lib. 1.

AC PEDE BARB. LVSTR.] quam barbari, nempe Thracæ peragrant, & incolunt.

RHODOPEN.] Thraciæ montem. Virg. Sileno. *Nec tantū Rhodope miratur, & Ismaros Orphea.*

VT MIHI DEVIO] mihi vago, erranti, vias inuitatas, atque à nemine tritas indaganti. vt *libet, &c.* id est, quàm liber, &c. significat autem se versus lyricos primum protulisse Latinorum. vt igitur hoc loco valet quàm: vel quo modo, vt sit admirantis. quale est illud Virgil. *vt perij, vt me malus abstulit error:* quod ex Theocrito expressum est in Amarillide. *ὣς ἴδεν, ὣς ἐμᾶν, ὣς εἰς Βαθύν ἀπὲρ ἔρωτα,* id est, vbi vidit, vt insanijt: vt in altū desiliijt amorem! sic iterum Horatius Od. 2. epod. *Vt gaudet insitua decerpens pyra:* & epist. ad Mæcenat. 3. lib. 1. *vt mihi saepe Bilem, saepe iocū vestri mouere tumultus!* Ripas autem habent nonnulli libri manuscr.

VACVVM NEMVS] ἄλσος ἐρηκων. epist. ad Mæcen. 3. lib. 1. *Libera per vacuum posui vestigia princeps.*

O NAIADVM POTENS] ô Bacche Naiadum, & Baccharum domine. sic Od. 3. lib. 1. *Sic te diua potens Cypri.* Naiades sunt Nymphae, vt sup. diximus libro primo.

VERTERE] euertere. Virg. *En. 1. Tyrias quæ verteret arceis.*

DVLCE PERIC. EST, O LENÆE] Periculosum illud quidem est, ô Bacche, profiteri se aliquid magnum, nouū, immortale, & elato quodā, & grandi modo dicturum: sed tamen dulce est id facere Deo illo ducente, instigante, atque impellente, qui capiti vel suo, vel eorum, quos caros habeat, viridem pampium circumdat. *Lenæus* dictus est Bacchus ἀπὸ τῶν ληνῶν, id est, à Lenæis Bacchi diebus festis. ληνῶν autem fortasse ἀπὸ τῆς ληνῆς, id est, à torculari. Virg. *Georg. 2. Huc pater ô Lenæe veni.* idem dictus *Lyæus* ἀπὸ τῆς λυῆς, quod animos curis astrictos soluat. Hor. Od. 9. libri epod. *Curam, metumq; Casaris rerum iuuat Dulci Lyæo soluere.* Liber autem cur nominetur, nemini obcurum est. *Thyoneus* à Thyone Bacchi matre, quæ alio nomine Semele appellatur. Od. 17. libri 1. *nec Semeleius Cum Marte confundet Thyoneus Proelia.* *Enius* à voce Bacchantium *ενοιε*, vt diximus ad Odam 18. libri 1. *Bassareus* ἀπὸ τῶν βασσάρων. *Βασσάρεος* autem aiunt fuisse calceos quosdam, quibus utebantur mulieres illæ bacchantes, à quibus Bassarides etiā dictæ. alij *βασσάρεον* vestimenti genus fuisse putant, quo eadem amictæ bacchanalia agitabant. supra Od. 18. lib. 1. *Candide Bassareu. Dionysus,* quasi è Ioue natus, & in Nyfa monte Thraciæ, seu, vt alij, India, educatus: vel à Ioue, & Nyfa eius nutrice appellatus. quamquam Plato in Cratylo, hoc ἐπιμωρ affert, ὁ Διονυσος εἶναι ὁ δίδεσθαι τὸν οἶνον, id est, Dionysus dictus esse videri possit, qui dat vinum, quod Græci dicunt οἶνον. *Dithyrambus* autē vel ab antro quodam *διθύραων*, id est, quod duas ianuas haberet: vel ex eo, quod Bacchus bis natus, & è duabus quodammodo ianuis egressus sit. Sed de Dithyrambo, vide quæ annotauimus ad Od. 2. lib. 4. *Bromius*, vel à strepitu tympanorum, & voce mulierum bacchantium, & satyrorum, & Silenorum & ceterorum Bacchi comitum: vel à tonitru, & ignis, ful-